

Abstrakt:

Tato disertační práce se zabývá autobiografickými formami, a to jak obecnou charakteristikou, tak interpretací tří českých děl, která ukazují, nakolik je ona obecná charakteristika problematická a jakých podob mohou autobiografické formy nabývat. Cílem práce je rozšíření perspektivy, jíž lze na autobiografické formy nahlížet, a analýza prostředků, které jsou v autobiografických knihách využívány.

V úvodní části definujeme pojem autobiografie, případně autobiografická forma, z hlediska literárněhistorického i literárněteoretického se zvláštním přihlédnutím k českému uvažování nad daným fenoménem. Věnujeme pozornost žánrovému vymezení autobiografických forem, opozici „literární“ a „neliterární“, případně „autentický“ deník, spojení „autobiografický pakt“ zavedeném Phillipem Lejeunem a různým modelům autobiografického vzpomínání představeným Jamesem Olneym. Klíčovým pro naše zkoumání je popis autobiografických forem pomocí stylu subjektu a jeho ilokučního postoje, jak je definují John Searle, Jean Starobinsky či Paul de Man. Z širokého pole uvažování o autobiografii se soustředíme na popis konstrukce autobiografického Já, především nás zajímá jeho jazyk, styl a využívané motivy, paměť a vztah k dalším osobám a textům.

Komplexní povahu autobiografických forem demonstrujeme na příkladu tří prací autobiografického charakteru. Jde o *Přestupný rok* Jiřího Koláře, *Disiecta membra* Jana Zábrany a *Let let* Bohumily Grögerové a Josefa Hiršala. Všechny texty spojuje přítomnost autobiografického subjektu a zároveň zde existuje i spřízněnost historická, respektive společenská. Textová Já se totiž buď explicitně, nebo implicitně vyjadřují k politické situaci daného časoprostoru. Na základě narativně-motivické analýzy pozorujeme, jaké různé podoby může Já autobiografické formy mít, jakých motivů může využívat pro svou charakterizaci a konstrukci narativu, jakým jazykem mluví a ke komu promlouvá. Byť se přítomné subjekty svou povahou liší, texty mají řadu styčných bodů na rovině tematické. Jedná se zejména o témata jako jazyk, vlastní tvorba a paměť osobní a kolektivní. V této části práce využíváme předchozí ryze teoretické kapitoly jak k samotné interpretaci, tak k poukazu na mnohdy hraniční charakter autobiografických forem, jejich významovou ambivalenci a záměrné využívání nedourčenosti při popisu subjektu.

V závěru srovnáváme tyto tři texty v bodech vytyčených úvodní teoretickou kapitolou a zároveň se snažíme ukázat, že definice autobiografických forem a

autobiografické formy jako takové mohou být částečně mimoběžné, aniž by se ztratilo určující téma autobiografických forem, tj. vyprávění příběhu o sobě samém.

Klíčová slova:

Autobiografie, deník, memoáry, epistolární román, stylizace, ilokuční postoj, autenticita, autobiografické Já, literární deník, neliterární deník, autobiografický pakt, paměť, *weaving, rummaging, Přestupný rok, Disiecta membra, Let let*

